

Etinen istukka

Lääkärikirja Duodecim

13.4.2023

Naistentautien ja synnytysten erikoislääkäri Aila Tiitinen

- Etisen istukan oireet ja tutkimukset
- Etisen istukan hoito
- Milloin lääkäriin
- Etisen istukan ehkäisy
- Kirjallisuutta

Keskeistä

- Etinen istukka (*placenta praevia*) tarkoittaa, että kohdun alaosassa oleva istukka peittää osittain tai kokonaan kohdun kaulakanavan sisäsuun. Niin sanotusta marginaalisesta istukasta puhutaan, kun istukan reuna tulee aivan kohdun sisäsuun reunaan.
- Etiseen istukkaan liittyy huomattava verenvuotoriski, joka kasvaa raskauden edetessä, kun kohdunkaula lyhenee ja avautuu.
- Ennenaikaisen synnytyksen riski on merkittävä.
- Loppuraskauden runsas verinen vuoto on aina syy hakeutua päivystyksenä synnytysairaalaan.

Etinen istukka voidaan todeta ultraäänitutkimuksessa 18–22. raskausviikolla sikiön rakennetutkimuksen yhteydessä 5 %:lla odottajista, mutta raskauden edetessä istukan reuna nousee ylemmäksi. Istukan sijainti tarkistetaan tarvittaessa 32. raskausviikolla. Loppuraskaudessa etistä istukka esiintyy vain viidellä tuhannesta (0,5 %).

Jos alkio on kiinnittynyt kohdun alaosaan, kehittyy yleensä tavallista laajempi istukka turvaamaan verenkierron; tällöin etisen istukan mahdollisuus suurenee. Etistä istukkaa esiintyy enemmän henkilöillä, joille on tehty jokin kohtutoimenpide (kaavinta, myoomaleikkaus, keisarileikkaus). Todennäköisyys etiselle istukalle lisääntyy yli 30-vuotiailla ja monisynnyttäjillä.

Etisen istukan oireet ja tutkimukset

Tyypillinen etisen istukan oire on kivuton verinen vuoto raskauden puolivälin jälkeen. Vuotoriski lisääntyy raskauden edetessä, kun kohdunkaula lyhenee ja avautuu. Vuoto on usein kirkasta ja alkaa yleensä ilman selvää provosoivaa tekijää. Kohtu ei yleensä supistele poikkeavasti.

Emättimen kautta tehtävän ultraäänitutkimuksen avulla selvitetään istukan sijainti sekä sikiön tarjonta. Istukka voi olla täydellisesti (peittää koko kohdun sisäsuun), osittaisesti (peittää kohdun sisäsuun vain osittain) tai marginaalisesti (tulee aivan kohdun sisäsuun reunaan) etinen. Etiseen istukkaan voi liittyä myös istukan kiinnittymishäiriöitä. Tällöin istukkakudosta työntyy kohtulihaksen sisälle.

Sikiön vointia seurataan sykekäyrän avulla. Pitkittyneissä vuodoissa seurataan [hemoglobiinitasoa](#).

Etisen istukan hoito

Synnytysairaalassa diagnoosi varmistetaan ultraäänitutkimuksella, ja hoito ratkaistaan äidin ja sikiön voinnin sekä vuodon määrän ja raskausviikkojen perusteella. Jos vuoto ei

ole runsasta, raskausviikkoja on vähän ja äiti ja sikiö voivat hyvin, jäädään usein seuraamaan tilannetta. Ennenaikaisen synnytyksen riski on kuitenkin kohonnut. Etinen istukka lisää [istukan irtoamisen](#) riskiä. Jos verenvuoto on runsasta eikä lakkaa, joudutaan tekemään keisarileikkaus.

Milloin lääkäriin

Odottajan on aina syytä hakeutua synnytyssairaalan päivystykseen, jos hänellä esiintyy runsasta verenvuotoa 22. raskausviikon jälkeen. Jos vuoto on niukkaa ja kivutonta, riittää yhteydenotto äitiysneuvolaan seuraavana arkipäivänä.

Etisen istukan ehkäisy

Koska kaavinnat ja keisarileikkaus ovat istukan kiinnittymishäiriön riskitekijöitä, pyritään turhia toimenpiteitä välttämään. Itse ei voi vaikuttaa siihen, mihin kohtaan alkio kiinnittyy ja istukka muodostuu. Tupakointi lisää etisen istukan riskiä, joten tupakointia on tästäkin syystä vältettävä.

Artikkelin tunnus: dlk00123 (021.038)

© 2023 Kustannus Oy Duodecim